

TÜRKİYE
BÜYÜK
MİLLET
MECLİSİ

100

TBMM'NİN AÇILIŞININ YÜZÜNCÜ YILI

100

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK
1881-1938
ANKARA MİLLETVEKİLİ

1. DÖNEM TBMM BAŞKANI
24 NİSAN 1920 - 29 EKİM 1923

GİRİŞ

Kuruluşunun 100. yılını gururla kutladığımız TBMM, “Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir.” esasıyla millî iradeyi hâkim kılmak için açılmıştır. 1982 Anayasası’na göre yasama yetkisi devredilemez biçimde TBMM’nindir. TBMM, diğer ülkelerdeki emsallerinden farklı olarak yalnızca bir yasama meclisi değil; aynı zamanda Kurtuluş Savaşı’nda Millî Mücadele’yi fiilen yöneterek Osmanlı İmparatorluğu’nun kalıntılarından yeni bir devlet kurulmasını sağlayan başat aktördür. Bir Kurucu Meclis olarak aldığı sorumlulukla halkı kuruluş sürecinin paydaşı hâline getirmiştir.

TBMM’nin kurulduğu 23 Nisan 1920, Türk milletinin binlerce yıllık mazisindeki en önemli tarihlerden biridir. Zira TBMM’nin açılışı millet egemenliğine geçişin en önemli aşamasıdır. Halkın gücünün ve iradesinin yönetime katıldığı, bu sayede demokrasinin hayata geçtiği ilk kurum olan TBMM, milletin tüm varlığının temsil edildiği en yüksek müessesedir.

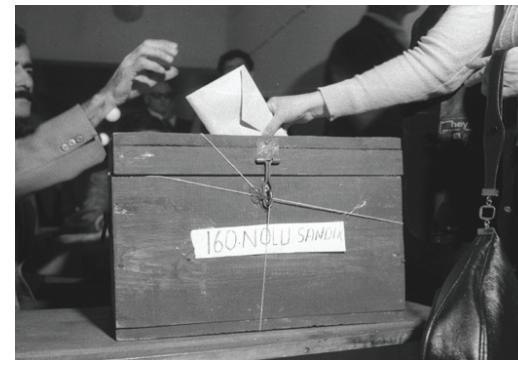
Kuruluşundan bugüne sadece demokrasinin değil aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin de omurgasını oluşturan TBMM, bu sorumluluğunun bilinci ve geçmişi 1876’daki Kanuni Esasi’ye kadar uzanan 150 yıllık parlamenter birikimin verdiği güçle çok sayıda badirenin üstesinden gelmiş, Cumhuriyetimize ve birçok kez kesintiye uğratılan demokrasimize yön vermeye devam etmiştir.

23 Nisan 1920 TBMM'nin Açılışı

29 Ekim 1923 Cumhuriyet'in İlanı

1946 Çok Partili Hayata Geçiş

1961 Anayasası ve
Çift Meclisli Yapı

1924 Anayasası

1960 Askerî Darbesi

1921 Anayasası

1982 Anayasası ve
Tek Meclisli Yapı

9 Temmuz 2018
Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi

15 Temmuz 2016
FETÖ Darbe Girişimi

1980 Askerî Darbesi

1971 Muhtırası

TBMM Ne Zaman Açılmıştır?

TBMM, 23 Nisan 1920 Cuma günü saat 13:45'te toplanmak suretiyle açılmıştır. TBMM'nin aldığı ilk Karar, 23 Nisan 1920 tarihli ve 1 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sureti Teşekkülü Hakkında Karar'dır. TBMM'nin kabul ettiği ilk Kanun ise 24 Nisan 1920 tarihli ve 1 sayılı Ağnam Resmi Kanunu'dur.

TBMM'nin Görev ve Yetkileri

Türkiye Cumhuriyeti'nde hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz. Egemenlik, kayıtsız şartsız millete ait olup Anayasa'nın koyduğu esaslara göre yetkili organlar eliyle kullanılır. Yasama yetkisi Türk milleti adına TBMM tarafından kullanılır ve bu yetki devredilemez.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 7 kısımdan oluşmaktadır. "Cumhuriyetin Temel Organları" başlıklı 3. Kısımın "Yasama" başlıklı 1. Bölümünde 75 ila 100. maddeler arasında TBMM ile ilgili düzenlemeler yer almıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de TBMM ile ilgili hükümler bulunmaktadır.

**Anayasa'nın
87. maddesinde
TBMM'nin görev ve
yetkileri**

Kanun koymak,
değiştirmek ve kaldırmak

Bütçe ve kesinhesap
kanun tekliflerini görüşmek ve
kabul etmek

Para basılmasına
karar vermek

Savaş ilânına
karar vermek

Milletlerarası andlaşmaların
onaylanmasını uygun bulmak

Genel ve özel
af ilan etmek

**Anayasa'nın
diğer maddelerinde
TBMM'ye verilen görev ve
yetkiler**

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı
ülkelere gönderilmesine ve yabancı
silahlı kuvvetlerin Türkiye'de
bulunmasına izin vermek

Cumhurbaşkanı hakkında soruşturma
açılmasına ve Yüce Divana sevkine
karar vermek

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve
bakanlar hakkında Meclis
soruşturması açılmasına ve Yüce
Divana sevklerine karar vermek

Kamu iktisadî teşebbüslerini
denetlemek

Anayasa'yı değiştirmek

Kamu Başdenetçisini seçmek

Radio ve Televizyon Üst Kurulu
üyelerini seçmek

Anayasa Mahkemesine
üye seçmek

Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye
seçmek

Bazı kanunlar ile de TBMM'ye görev ve yetkiler verilmiştir:

Örneğin; Sayıştay Başkan ve üyelerinin
veyahut kamu denetçilerinin
seçiminin TBMM tarafından yapılacağı
kanun ile düzenlenmiştir.

MİLLETVEKİLLİĞİ

Milletvekili Seçilme Şartları ve Üyelik Sıfatının Kazanılması

On sekiz yaşını dolduran ve Anayasa'nın 76. maddesindeki diğer milletvekili seçilme şartlarını taşıyan her Türk, milletvekili seçilebilir.

Milletvekilleri katıldıkları ilk birleşimde andiçerek göreve başlarlar ve milletvekili sıfatından kaynaklanan haklardan yararlanırlar.

Milletvekilleri her ne kadar belirli bir ilden seçimi kazanmış olsalar da sadece seçildikleri ilin, bölgenin veya kendilerini seçen seçmenlerin değil, bütün milletin temsilcisidirler.

Yasama Sorumsuzluğu ve Dokunulmazlığı

Milletvekilleri, görevleri gereği yasama sorumsuzluğu ve yasama dokunulmazlığına sahiptir. Bu güvenceler milletvekillerine bir ayrıcalık sağlamak amacıyla değil, yasama faaliyetlerine serbestçe katılmalarının önüne geçilememesi ve millî iradenin hiçbir koşuldan etkilenmeden tecelli edebilmesi için düzenlenmiştir.

Yasama sorumsuzluğu; milletvekillerinin yasama ve denetim faaliyetlerindeki oy ve sözleri ile Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerinden ve bu düşünceleri Meclis dışında tekrarlamalarından dolayı sorumlu tutulamayacaklarını ifade eder. Görevi sona erse de milletvekili, görevi sırasındaki oy, söz ve düşüncelerinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Yasama dokunulmazlığı; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği öne sürülen milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulmaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamamasını ifade eder. Milletvekilliğinin sona ermesiyle dokunulmazlık da sona ermektedir.

Milletvekilleriyle İletişim

Milletvekilleri ile yüz yüze görüşmelerin dışında, telefon, faks ve e-posta ile iletişim kurmak olanaklıdır. Meclis santralinin telefonu 420 50 00'dır. Bu santralden milletvekillerinin telefonlarını öğrenmek mümkündür. Ayrıca TBMM'nin internet sayfasından milletvekillerinin Halkla İlişkiler Binası'ndaki kat, oda numarası ile telefon ve faks numarası bilgilerine ulaşılabilir.

<http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/mvtelefon.liste>

TBMM internet sayfasında bulunan MİLLETVEKİLLERİ ibaresinin altındaki bağlantıdan milletvekillerinin iletişim bilgilerine ve öz geçmişlerine ulaşılabilir. Bunun yanı sıra, bu sayfadan milletvekilinin vermiş olduğu kanun teklifleri ile soru önergelerine ve imzalarının bulunduğu diğer denetim yolları önergeleri ile konuşma tutanaklarına ulaşmak mümkündür.

Milletvekillerinin elektronik posta (e-posta) adreslerine erişim için:

http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/mv_e_posta_sd.uye_e_posta

Milletvekilleri ile Görüşme

Milletvekilleri, kendilerine tahsis edilen odalarda vatandaşlarla bireysel ve toplu olarak görüşürler. Bir milletvekili ile görüşme yapılmak istenmesi hâlinde, milletvekili sekretaryasından randevu alınmalıdır.

Görüşmeler sırasında, milletvekilleri kimi taleplerin izlenmesi görevini danışmanlarına verdiklerinden, yapılan görüşmeden sonra danışmanlarla diyalogun sürdürülmesi gerekebilir. Kimi zaman danışmanlarla görüşülerek bir talebin milletvekiline aktarılması da mümkündür.

Milletvekilleriyle Görüşmek İçin En Uygun Zaman

Milletvekilleri genellikle cuma, cumartesi, pazar ve pazartesi günlerini seçim bölgelerinde geçirmektedir. Meclisin çalışma günleri olan salı günleri saat 15.00'ten sonra; çarşamba ve perşembe günleri ise saat 14.00'ten sonra TBMM Genel Kurulu'nda görev yapmaktadırlar. Milletvekillerinden randevu talep ederken bu hususlar dikkate alınmalıdır.

Pazartesi Seçim Bölgesinden Dönüş

Salı 15.00'e kadar

Çarşamba 14.00'e kadar

Perşembe 14.00'e kadar

Cuma Seçim Bölgesine Gidiş

Cumartesi Seçim Bölgesi

Pazar Seçim Bölgesi

● Genel Kurul salı günleri 15.00-21.00, çarşamba ve perşembe günleri 14.00-21.00 saatleri arasında çalışır.

● Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul, toplantı hafta, gün ve saatlerini değiştirebileceği gibi, diğer günlerde de toplantı yapılmasına karar verebilir.

● Uygulamada çoğunlukla bu saatleri aşan yoğun yasama mesailerı yapılmaktadır.

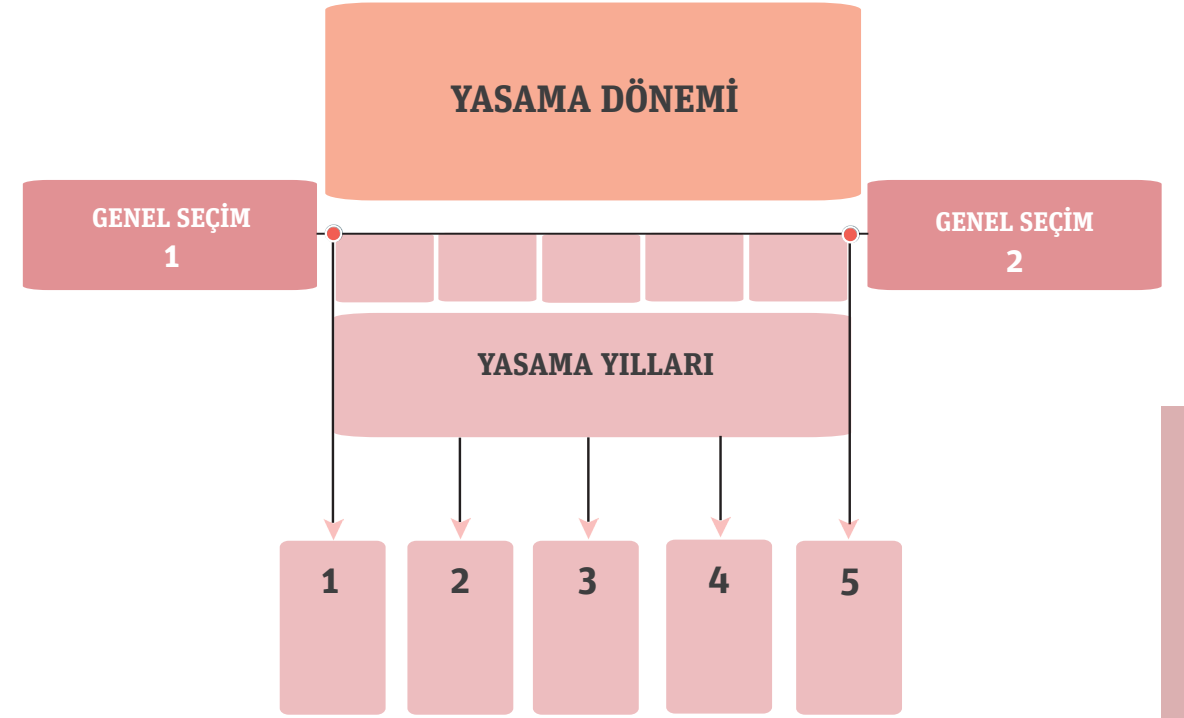
YASAMAYA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Yasama Dönemi

TBMM üyeleri beş yıllık bir süre için seçilirler.

Ancak bu süre dolmadan da çeşitli nedenlerle dönem sona erebileceği gibi, dönemin uzatılması da mümkündür.

İster olağan süresinde sona ersin ister erken ya da geç bitsin, iki seçim arasındaki süreye yasama dönemi adı verilir.

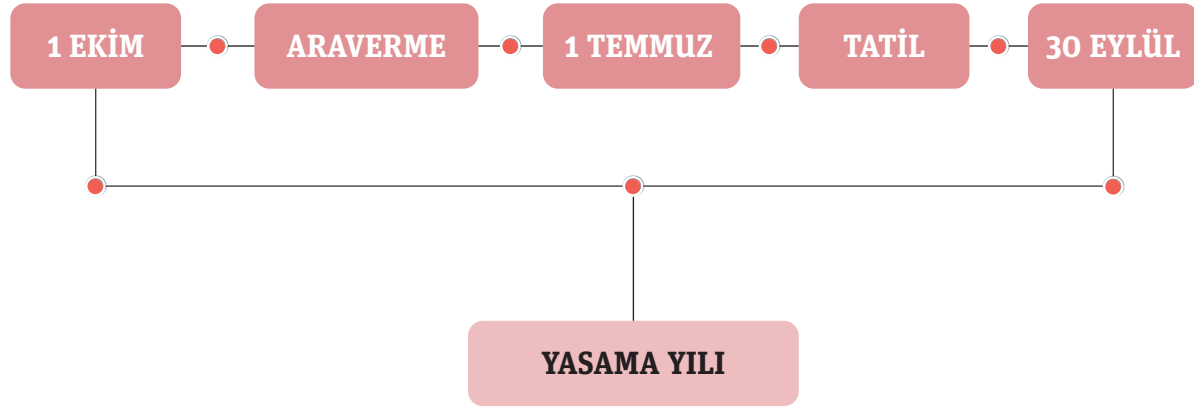

Yasama Yılı

Yasama dönemi yasama yıllarından oluşur.

Her yasama yılı 1 Ekim'de başlayıp 30 Eylül'de sona eren süredir.

Dolayısıyla bir yasama yılı kural olarak 12 aydan oluşur. Ancak, seçimler dolayısıyla ilk yasama yılı seçimlerden sonraki ilk toplantıdan başlayarak 30 Eylül'e kadar sürer. Son yasama yılı ise 1 Ekim'den başlayarak seçimlere gidilmesine kadar sürer.

Tatil ve Araverme

Tatil, TBMM'nin çalışmalarının belli bir süre ertelenmesidir. TBMM her yıl kendiliğinden 1 Temmuz'da 30 Eylül'e kadar tatile girer. Ancak Danışma Kurulu önerisi üzerine Genel Kurul, 1 Temmuz'dan sonra da çalışmalara devam kararı alabilir. Araverme ise, TBMM'nin tatil dışında 15 günü geçmemek üzere çalışmalarını ertelemesidir.

Meclis Başkanının teklifi üzerine Genel Kurulca izin verilen komisyonlar, çalışmalarını tatil ve araverme sırasında da sürdürebilir.

Olağanüstü Toplantı

Olağanüstü Toplantı; tatil ya da araverme sırasında belli bir konuyu görüşmek üzere, Cumhurbaşkanı veya Meclis Başkanının çağrısı üzerine TBMM'nin yaptığı toplantılardır.

Cumhurbaşkanı, toplantı çağrısını doğrudan yapar. TBMM Başkanı ise ya doğrudan ya da 120 üyenin imzasını taşıyan gerekçeli önerge üzerine toplantı çağrısında bulunur.

Toplantı Yeter Sayısı ve Karar Yeter Sayısı

Belirli sayıda milletvekili toplantıya katılmadan Genel Kurulda görüşmelere başlanamaz. Görüşmelere başlamak için gerekli olan toplantı yeter sayısı, TBMM üye tamsayısının 1/3'ü olan 200'dür. Bu sayının altındaki bir sayı ile toplantılara başlamak mümkün değildir.

Karar yeter sayısı ise Genel Kurulda bir konuda karar alınabilmesi için gerekli olan sayıdır. Genel Kurul, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile yani yarısından fazlası ile karar alır. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının 1/4'ünün bir fazlası olan 151'den az olamaz.

İçtüzük ve Anayasa'nın ilgili hükümleri gereğince de milletvekilleri, üyesi oldukları komisyonlar ile Genel Kurul toplantılarına katılmak zorundadırlar. Milletvekillerinin, Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak katılmamaları belirli sınırları aştığında milletvekilliğinin düşmesi sonucunu doğurabileceği gibi devamsızlığın maddi müeyyideleri de bulunmaktadır.

Kapalı Oturum

Genel Kurulda milletvekilleri ve yeminli görevliler ile İçtüzük'te belirli hâllerde Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcılar, üst kademe kamu yöneticileri dışında kimsenin katılamadığı toplantıya kapalı oturum denir.

Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında, oturumda bulunanlar ve bulunma hakkına sahip olanlar tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar Devlet sırrı olarak saklanır.

YASAMAYA İLİŞKİN TEMEL KURUMLAR

Genel Kurul

Genel Kurul, yasama ve denetim faaliyetlerinin yürütüldüğü nihai karar organıdır. Komisyonlarca görüşülen kanun tasarıları Genel Kurulda görüşülür, gerekirse değişiklikler yapılır ve nihayetinde burada kabul edilerek kanunlaşır.

Yazılı soru önergesi dışındaki bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin önergeler de Genel Kurulda bilgiye sunulmakta veya görüşülmektedir.

Ayrıca Genel Kurulda Anayasa, İçtüzük ve kanunlarda öngörülen çeşitli konularda kararlar alınmakta ve seçimler yapılmaktadır.

Kordiplomatik Locası

Komisyon

Cumhurbaşkanlığı Locası

En az üye sayısına sahip
parti grubu

Başkanlık Divanı ile
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
görevlileri

En fazla üye sayısına sahip
parti grubu

Hatip Kürsüsü

Stenograflar

Komisyonlar

Belirli sayıda milletvekilinden oluşan komisyonların, yasama ve denetim faaliyetlerinde önemli işlevleri bulunmaktadır.

Kanun yapım sürecinin mutfağını oluşturan komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini rapora bağlayarak Genel Kurulda görüşülmeye hazır hâle getirirler. Uygulamada konunun daha ayrıntılı incelenebilmesi için zaman zaman ilgili komisyon bünyesinde alt komisyonlar da kurulabilmektedir.

Bazı komisyonların, kanun tekliflerini inceleme görevlerinin yanı sıra kanunlarla verilmiş başka görevleri de bulunmaktadır. Kanun yapım sürecinde yer almayan bazı daimî komisyonlar ise denetim işlevi görmektedir.

Yürütme

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi, doğrudan halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanınca temsil edilen yürütmenin, parlamentoya karşı sorumluluğunun bulunmadığı, katı kuvvetler ayrılığına dayalı bir yönetim sistemidir. Yürütme ve TBMM, çeşitli şekillerde birbirini etkileyebilmektedir. Kanun yapım sürecinde genel olarak yürütmenin kanun teklif etme yetkisi bulunmamakla birlikte, Cumhurbaşkanı tarafından hazırlanan bütçe kanun teklifi ve kesinhesap kanun teklifi özel bir öneme sahiptir.

Bilgi edinme ve denetim yolları ile yürütme, TBMM tarafından denetlenmektedir.

Komisyon toplantılarına yürütmeyi temsilen Cumhurbaşkanı yardımcısı, bakanlar, bakan yardımcısı ve üst kademe kamu yöneticileri katılıp söz alabilmektedir.

Yürütmenin Genel Kurulda temsil edilebileceği hâller ise İktüzük'te sınırlı bir şekilde sayılmıştır. Bu hâller;

- Bütçe sunuş konuşmasını yapmak,
- Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşmelerinde görüş bildirmek,
- Olağanüstü hal yönetimi ile ilgili hâllerde Meclis Başkanının daveti üzerine bilgilendirme yapmak,
- Olağanüstü acele hallerde gündem dışı konuşma yapmak üzere Genel Kurul görüşmelerine katılmak,

şeklinde sıralanabilir.

Yürütme temsilcisi, kalkınma planlarının görüşüldüğü Genel Kurul görüşmelerine de katılabilmektedir.

Bu sistemin getirdiği önemli değişikliklerden birisi de Cumhurbaşkanına nitelikli geri gönderme (veto) yetkisinin verilmesidir.

Ayrıca bu sistemde, yasama ve yürütme arasındaki etkileşimi sağlayan bir mekanizma olarak “mesaj verme” uygulaması getirilmiştir. Cumhurbaşkanı ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verebilir.

TBMM Başkanı

TBMM Başkanı; Türkiye Büyük Millet Meclisini Meclis dışında temsil etmek, Genel Kurul görüşmelerini yönetmek, komisyonları denetlemek, Başkanlık Divanına ve Danışma Kuruluna başkanlık etmek, Başkanlık Divanı kararlarını uygulamak, TBMM'nin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini yürütmek ve denetlemek gibi Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince kendisine verilen görevleri yerine getirir.

TBMM Başkanı, protokol sıralamasında Cumhurbaşkanından hemen sonra gelir.

Her milletvekili Meclis Başkanlığı için aday olabilir. Siyasi parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler. Başkan, Genel Kurulca seçilir. Bu seçim gizli oyla yapılır.

Meclis Başkanının tarafsızlığı esas olduğundan Genel Kurulda oy hakkı bulunmamaktadır.

TBMM Başkanlık Divanı

TBMM Başkanlık Divanının, hem yasama faaliyetlerinde hem de idari teşkilatın düzenlenmesinde önemli yetki ve görevleri vardır. Başkanlık Divanı; TBMM Başkanı, başkanvekilleri, idare amirleri ve kâtip üyelerden oluşur.

Başkanlık Divanının, siyasi parti gruplarının güçleri oranında temsili sağlanmak suretiyle 1 başkan, 4 başkanvekili, 3 idare amiri ve 7 kâtip üye olmak üzere toplam 15 üyeden oluşması genel kuraldır. Genel Kurul, gerektiğinde Danışma Kurulunun önerisi üzerine idare amirlerinin veya kâtip üyelerin sayısını artırabilir.

Genel Kurul birleşimleri, TBMM Başkanınca belirlenen haftalık nöbet sırasına göre başkanvekilleri tarafından yönetilmektedir. Meclis Başkanı gerekli gördüğü birleşimlerde Genel Kurul toplantılarını yönetir.

Siyasi Parti Grupları

Bir siyasi partinin, parlamento içinde grup kurabilmesi için en az 20 milletvekiline sahip olması gereklidir. Siyasi parti gruplarının Meclisin bütün faaliyetlerine üye sayıları oranında katılmaları Anayasa'da öngörülmüştür. Yasama ve denetim faaliyetlerinde de siyasi parti gruplarına bazı ayrıcalıklar tanınmıştır.

Danışma Kurulu

Danışma Kurulu, TBMM Başkanının veya görevlendireceği bir başkanvekilinin başkanlığında, siyasi parti grup başkanları veya başkanvekillerinden oluşur.

Danışma Kurulu, siyasi parti gruplarının TBMM çalışmalarına katılmalarında uyum sağlamak ve gündemi belirlemek gibi amaçlarla oluşturulmuş bir kuruldur.

KANUN YAPIM SÜRECİ

Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Kanun teklifi bir veya daha fazla milletvekilinin imzasıyla verilebilir. Cumhurbaşkanı sadece bütçe kanun teklifi ve kesinhesap kanun teklifi verebilmektedir. Kanun teklifleri Meclis Başkanlığına sunulur.

Kod Kanun-Çerçeve Kanun Ne Demektir?

Kod kanun, belirli bir alanı ilk elden düzenleyen, başka kanunlarda değişiklik yapmayıp doğrudan hüküm kuran kanunu ifade eder. Çerçeve kanun ise kod kanunlarda değişiklik yapan kanundur.

Bir kanunun kod kanun mu yoksa çerçeve kanun mu olduğuna karar vermek için kanunun başka bir kanunda değişiklik yapıp yapmadığına bakmak gerekir. Örneğin, Türk Ceza Kanunu bir kod kanun iken, bu Kanun'un bir veya birkaç maddesinde değişiklik öngören kanun, bir çerçeve kanundur.

Kanun Yapım Sürecindeki Aşamalar

Bir Kanun Teklifinin Komisyonunda Görüşülme Usulü

Komisyon gündemine alınan bir kanun teklifinin önce tümü üzerinde görüşme açılır. Görüşmelerin ardından işin maddelerine geçilmesi oylanır. Maddelerine geçilmesi kabul edilmeyen teklifler reddedilmiş olur.

Maddelerine geçilmesi kabul edilen işlerin her maddesinin ayrı ayrı görüşülmesine başlanır. Bir madde üzerinde konuşmalar yapıp değişiklik önermeleri işleme alındıktan sonra o madde oylanır. Kabul edilmeyen maddeler metinden çıkarılmış olur. Komisyonlar, teklifleri aynen veya değiştirerek kabul edebilir veya reddedebilirler. Tüm maddelerin görüşmeleri ve oylamaları tamamlandıktan sonra işin tümü oylanır.

Tüm bu görüşmeler sırasında yürütmeyi temsilen Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcılar ve üst kademe kamu yöneticileri katılıp Komisyonu bilgilendirmek adına söz alabilirler. Ayrıca görüşülen kanun teklifi ile ilgili Komisyona katılıp katkı sunmak isteyen sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri dinlenir.

Bir Kanun Teklifinin Genel Kurulda Görüşülme Usulü

Genel Kurulda kanun teklifleri üzerindeki görüşmeler; konuşmalar, soru-cevap işlemi, önerge işlemi ve oylamalar biçiminde dört ana kısımdan oluşmaktadır.

Görüşmelerine başlanan teklifin önce tümü üzerinde görüşme açılır. Ardından teklifin maddelerine geçilmesinin kabul edilmesi hâlinde maddeler üzerinde görüşmelere başlanır. Teklifin tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmelerde esas komisyon, siyasi parti grupları ve şahsı adına milletvekillerinin konuşma hakları vardır.

Maddeler üzerindeki konuşmalar ve varsa önerge işlemleri ile maddelerin ayrı ayrı oylanması tamamlanınca, kanun teklifinin tümünün oylanmasından önce oyunun rengini belli etmek üzere lehte ve aleyhte birer milletvekiline söz verilir. Son olarak teklifin tümü oylanarak kanunlaşır.

TBMM TV Ne Zaman Yayın Yapar?

Genel Kurul görüşmeleri, İttüzük gereğince salı, çarşamba ve perşembe günleri TBMM Televizyonundan (TRT 3 kanalı üzerinden) başından itibaren saat 21.00'e kadar, TBMM resmî internet sitesi ve mobil uygulamalar üzerinden ise saat sınırı olmadan canlı olarak yayınlanır.

23 Nisan, 1 Ekim, 15 Temmuz, Andıçme Törenleri, Bütçe görüşmeleri gibi özel hâllerde ise TBMM TV tarafından gün ve saat sınırı olmadan canlı yayın yapılmaktadır. Ayrıca, siyasi parti grup toplantıları da TBMM resmî internet sitesinden canlı yayınlanır.

KOMİSYON TÜRLERİ VE GÖREVLERİ

Komisyonlar; çoğunlukla komisyonun ihtisas alanı ile uyumlu öz geçmişleri ve tecrübeleri olan belirli sayıda milletvekilinden oluşan ve Genel Kurulda görüşülecek metinleri olgunlaştıran kurullardır.

Kanun yapım sürecinde görev alan komisyonlara yasama komisyonu denir. Yürütmeyi doğrudan veya dolaylı olarak denetleyen komisyonlara ise denetim komisyonu denir.

Çalışma süreleri bakımından ise daimî komisyonlar ve geçici komisyonlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Daimî komisyonlar "ihtisas komisyonu" olarak da bilinirler. Bilgi edinme ve denetim amacıyla belirli bir süre için kurulan Meclis araştırması komisyonu ile Meclis soruşturması komisyonu ise geçici komisyonlardır.

Daimî komisyonların üye sayısı, siyasi parti gruplarının güçleri oranında temsiline imkân tanıyacak biçimde belirlenmektedir. Ancak Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunun üye sayısı kuruluş kanununda 35, Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun üye sayısı ise kuruluş kanununda 17 olarak düzenlenmiştir.

İhtisas Komisyonları

- 1) Anayasa Komisyonu
- 2) Adalet Komisyonu
- 3) Millî Savunma Komisyonu
- 4) İçişleri Komisyonu
- 5) Dışişleri Komisyonu
- 6) Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
- 7) Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
- 8) Çevre Komisyonu
- 9) Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
- 10) Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu
- 11) Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
- 12) Dilekçe Komisyonu
- 13) Plan ve Bütçe Komisyonu
- 14) Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu
- 15) İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
- 16) Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
- 17) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
- 18) Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

MECLİSİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

Yazılı Soru

Yazılı soru, bir milletvekilinin imzasıyla verilen önerge ile yürütmenin görev ve yetkileriyle ilgili bir konuda, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve ilgili bakanlardan bilgi alınmasını sağlayan bir parlamenter bilgi edinme ve denetim yoludur.

Yazılı soru önergesine Cumhurbaşkanı yardımcısı veya muhatap bakanın imzasıyla verilen cevap, soru metniyle birlikte TBMM resmî internet sitesinde de erişime açılır.

Yazılı sorulara verilen cevaplar kamuoyunun da bilgilenmesini sağlamaktadır.

Genel Görüşme

Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun, TBMM Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Genel görüşme yoluyla ilgili konuda siyasi partiler ve şahıslar adına görüşler ifade edilerek konu parlamento düzeyinde tartışılmış ve değerlendirilmiş olmaktadır.

Meclis Araştırması

Meclis araştırması, yasama organının bir konuda bilgi edinmek için kendi içinden oluşturduğu özel bir komisyon eliyle gerçekleştirdiği bilgi edinme çalışmasıdır.

Meclis araştırması açılmasına karar verilirse bir komisyon kurulur. Meclis araştırması komisyonu bakanlıklardan, diğer kamu kurumlarından, mahallî idarelerden, üniversitelerden, kamu iktisadi teşebbüslerinden, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşlardan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve kamu yararına çalışan derneklerden bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon raporları TBMM resmî internet sitesinde yayımlanmaktadır.

Daimî komisyonların bir kısmı sadece kanun yapımı ile ilgilirler. Dilekçe Komisyonu, Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu ile Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu ise kanun tekliflerini görüşmemekte, kuruluş kanunlarında kendilerine yüklenen görevleri yerine getirmektedirler.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Dilekçe Komisyonu ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna ise hak ihlalleri ile ilgili bireysel başvurular yapılabilmektedir. Bu komisyonlar, görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından bilgi isteyebilir ve uygun bulacağı uzmanlardan yararlanabilirler.

Bu komisyonların bireysel hak arama ve yürütmenin eylem ve işlemlerini denetleme bakımından çok önemli işlevleri vardır.

Dilekçe Komisyonu

Dilekçe Komisyonuna posta ve faks yoluyla elden veya elektronik ortamda başvuru yapılabilmektedir.

Dilekçe hakkını e-dilekçe sistemi üzerinden kullananlar, dilekçelerinin hangi aşamada olduğunu TBMM internet sitesinde Bağlantılar kısmındaki kısayoldan veya Komisyonun internet sayfasından öğrenebilirler. Bunun için aşağıdaki adımlar izlenir:

<http://www.tbmm.gov.tr> adresinden YASAMA bölümünden İhtisas Komisyonları başlığına tıklanır.

Gelen komisyon listesinden “Dilekçe Komisyonu” seçilir.

Açılan sayfada KOMİSYONA BAŞVURU başlığı ve ardından “Komisyona Elektronik Başvuru” sekmesi tıklanır.

Açılan ekranda sorgulama alanlarına istenen bilgiler girilerek dilekçe sorgulaması yapılabilir.

Böylece, dilekçenin hangi aşamada işlem gördüğü ve dilekçeye ilişkin karar metni görülebilmektedir.

Meclis Soruşturması

Meclis soruşturması, Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakanların görevleri sırasında ve görevleri ile ilgili olarak işlemiş oldukları iddia edilen suçlardan dolayı, Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yaptığı yargılamanın başlamasını sağlayan ve bizzat TBMM tarafından yerine getirilen hukuki süreci ifade eder. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda ise yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.

Meclis soruşturması açılmasına karar verilmesi hâlinde, 15 kişilik Meclis soruşturması komisyonu oluşturulur.

Komisyonun hazırlayacağı rapor, Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır. TBMM, Yüce Divana sevk kararı alabilir. Ancak söz konusu suçtan aklanma veya mahkûm olmayı, yargılama sonucunda Yüce Divan sıfatıyla Anayasa Mahkemesi karara bağlamaktadır.

Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu

Yürütme yetkisini kullanan Cumhurbaşkanının belli şartlarla cezai sorumluluğu bulunmaktadır.

Bu bağlamda Cumhurbaşkanı hakkında soruşturma açılmasına karar verilmesi hâlinde, 15 kişilik bir soruşturma komisyonu tarafından soruşturma yapılır.

Komisyonun hazırlayacağı rapor, Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır. TBMM, Yüce Divana sevk kararı alabilir. Ancak söz konusu suçtan aklanma veya mahkûm olmayı, yargılama sonucunda Yüce Divan sıfatıyla Anayasa Mahkemesi karara bağlamaktadır.

PARLAMENTER DİPLOMASİ

TBMM, Yürütmenin dış politikada ve uluslararası teşkilatlarda artan faaliyetlerine katkı sağlayan etkin bir özne olarak yer almaktadır. Böylece bir yandan geleneksel diplomatik faaliyetleri tamamlamakta ve güç katmakta diğer yandan parlamenterler aracılığıyla demokrasi gibi moral değerleri uluslararası politikaya taşımaktadır. Bu çerçevede TBMM Başkanları; cumhurbaşkanları, devlet başkanları ve mevkidaşı parlamento başkanları ile görüşmekte, yabancı heyetleri ve büyükelçileri kabul etmekte, üyesi bulunduğu parlamenter asambleler ve uluslararası kuruluşların toplantılarına ev sahipliği yapmakta, başkanlık etmektedir. Bu temaslarda uluslararası meseleler ve gelişmeler ile ilgili açıklamalar yapmakta, mesajlar vermektedir. Bununla birlikte TBMM, parlamentolar arası ilişkilerin geliştirilmesi, sorunların çözümüne yönelik parlamenterlerin iş birliğinin güçlendirilmesi amacıyla kurulan uluslararası komisyonların aktif bir üyesidir.

TBMM BİNALARI

TBMM'nin üyesi bulunduğu uluslararası komisyonlar:

- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİTPA)
- NATO Parlamenter Asamblesi (NATOPA)
- Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM)
- Türkiye - Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (Türkiye-AB KPK)
- İslam İş Birliği Teşkilatı Parlamento Birliği (İSİPAB)
- Asya Parlamenter Asamblesi (APA)
- Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesi (AİBPA)
- Parlamentolararası Birlik (PAB)
- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA)
- Akdeniz Parlamenter Asamblesi (AKDENİZ-PA)
- Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA)
- Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA)
- Güney Doğu Avrupa İş Birliği Süreci Parlamenter Asamblesi (GDAÜPA)

Bunların yanı sıra parlamentolar arası ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, parlamenterler arası bilgi ve deneyim paylaşımı, ülkeler arası ikili ilişkilerin güçlendirilmesine destek olması amacıyla çok sayıda parlamentolar arası dostluk grubu bulunmakta, TBMM dostluk gruplarındaki üyeleri ile klasik diplomasi faaliyetlerine diğer ülkelerin parlamenterleri ile kurdukları ilişkilerle önemli katkı sağlamaktadır.

I. TBMM Binası (Kurtuluş Savaşı Müzesi)

II. TBMM Binası

TBMM Binası

TBMM bugüne kadar üç farklı binada hizmet vermiştir.

23 Nisan 1920'den 15 Ekim 1924'e kadar kullanılan ilk bina dokuz oda ve bir toplantı salonundan oluşan bodrum üzerine tek katlı, kemerli, geniş saçaklı ve iki balkonlu bir binadır. Binanın projesi Mimar Salim Bey tarafından gerçekleştirilmiş, projeyi yürütme görevi İttihat ve Terakki Fırkası Ankara temsilcisi Memduh Şevket (Esendal) Bey'e; projenin yapım işi ise Kolordu Askerî Mimarı Hasip Bey'e verilmiştir. Hasip Bey'in Kurtuluş Savaşı sırasında şehit düşmesi ve savaş koşulları nedeniyle yarım kalan bina Necati Bey tarafından tamamlanmıştır. Dış cephesinde andezit taşı kullanılan bina Türk mimari stilindedir ve Ulusal Mimarlık Akımının ilk örneklerinden kabul edilmektedir. Bu bina 1961 tarihinde müze hâline getirilmiş, 23 Nisan 1981'den itibaren Kurtuluş Savaşı Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

1924'ten 1960'a kadar hizmet veren II. TBMM Binası, 1923'te mimar Vedat Tek tarafından tasarlanmış bodrum üzerine iki kat olarak kesme taştan inşa edilmiştir. Pencerelerde görülen kemerler, cephelerdeki çini panolar, geniş saçaklar, Osmanlı ve Selçuklu motiflerinin kullanıldığı kalemşi süslemeli ahşap tavanlar Cumhuriyet dönemi mimarisini yansıtmaktadır. Bina 30 Ekim 1981 tarihinde "Cumhuriyet Müzesi" olarak ziyarete açılmıştır.

Hâlihazırda kullanılmakta olan binanın inşaatına 1939 yılında başlanmış, II. Dünya Savaşı sırasında kesintiye uğrayan yapım süreci 1960 yılında sona ermiştir. Avusturyalı mimar Prof. Clemens Holzmeister (1886-1983) tarafından çizilen ve 1961 yılında hizmete giren anıtsal yapı Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü ve ölümsüzlüğünü simgeleyecek biçimde ağırbaşlı, sağlam ve dayanıklı bir nitelikte tasarlanmıştır. Kuş bakışı görünümü tüm ulusa kollarını açan ve milleti kucaklayan bir yapıyı sembolize etmektedir. Tüm mekânları anıtsallığı sağlayan ölçek büyüklüğüne sahip, yüksek kolonları ve pencereleri olan, dengeli ve üç boyutlu düzenlemeye göre tasarlanmıştır. Aynı zamanda mimari üslubuna uygun bahçelere ve iç mekânlara sahiptir. İç mekânlarda anıtsallığı çağrıştıran birçok neoklasik mimari öğeye yer verilerek Cumhuriyet'in modernizm anlayışı simgelenmiştir.

19.372 m² yerleşim alanında bodrum üzerine dört kat olarak inşa edilen binanın toplam kullanım alanı 56.775 m²'dir. Günümüz TBMM Binası, Cumhuriyet dönemi modern mimarlık anlayışının en önemli örneklerinden biridir. Yapı detayları Holzmeister'in öğrencisi olan ve 1948 yılından itibaren de bizzat inşaat çalışmalarını yürüten Ziya Payzın tarafından çizilmiştir.

TBMM Yerleşkesi yaklaşık 500 dönüm alanıyla dünyanın en geniş parlamento yerleşkelerinden biridir. Halkın ziyaretine açık olan TBMM Binasını yılda yüz binlerce kişi ziyaret etmektedir. Bunların büyük bir çoğunluğu Türkiye'nin dört bir tarafından Meclisi ziyaret etmeye gelen çocuklarımız ve gençlerimizdir.

www.tbmm.gov.tr

TBMM Mobil Uygulama

@TBMMresmi
@TBMMGenelKurulu

@TBMMresmi
@TBMMGenelKurulu

@TBMMresmi
@TBMMGenelKurulu

TBMM RSS akışları

